

seer deraf, at ogsaa jeg har indbragt et Forslag, iaar. Om hvorvidt det er rigtigt at indføre disse to Forslag om den samme Gjenstand i een Samling, har jeg fuldstændig udtalt mig, da jeg forelagde Forslaget, og dernæst har jeg fornylig omtalt mine Grunde dertil, idet jeg nemlig troer, at det ikke er værd at skyde et Forslag tilside, som saamange Gange har vundet Thingets Anerkjendelse, for et Forslag, der mulig ikke denne Gang fører til noget bestemt Resultat, og som ikke kan siges directe at foreligge anerkjendt af Thinget.

Disse Bemærkninger af mig, af hvilke en stor Deel ikke ere gaaede ind paa selve Forslaget, fordi jeg har fundet det overflødig at gaae ind derpaa efter den vidtløftige Behandling, det har faaet, ere fremkomne fra min Side, deels for at gjøre min egen Stilling til Sagen klar, deels for at vise, at der i dette Dieblik foreligger saamange forffjellige Meninger om den Maade, hvorpaa Forholdet skal løses, at der ikke er noget særdeles Haab om, at Løsningen skal see netop nu, men hvad er det, der er Skyld i, at Løsningen ikke kan komme? Det er, at der er en Uklarhed tilstede om Hovedpunktet i denne Sag, hvilken Uklarhed maa være bragt paa det Rene, før en retfærdig Løsning kan træffes; den angaaer nemlig Fæstelovgivningens virkelige Væsen fra dens Begyndelse til den sidste Tid. Naar dette ikke er aldeles klart, kan Løsningen ikke ventes at blive retfærdig. Man kan ganske vist give sig til historisk at fremstille en Mængde Love, der vise det Forhold, hvori Staten har stillet sig til Fæste-Bondejorden, men det er efter min Mening aldeles overflødig, baade fordi det er sleet flere Gange før, og tillige fordi den Lov om Fæstelovgivningens Forbedring, der blev vedtagen her i Thinget i 1861, i sig indeholder de rigtige Grundfætninger for Fæstevæsenet eller Fæstelovgivningens almindelige Aand i dens Reenhed. Man behøver altsaa ikke at gaae længere tilbage end dertil for at see, hvad Fæstevæsenet egentlig er; men det er, som sagt, ikke blevet anerkjendt fra alle Sider, hvorledes det dermed forholder sig i Afløsningens Dieblik. Derimod er der ingen Strid om, hvorledes

man bør gaae frem ved at forbedre Fæstelovgivningen, og det har glædet mig at see, at Regjeringen har fundet sig foranlediget til at raade Bod paa den betænkelige Brug, der er bleven gjort af Forordningen af 15de Juni 1792 angaaende Bortforpagtning paa to Personers Livstid. Der er flere saadanne Misbrug tilstede, og det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgfreds (S. A. Hansen) har i sit Forslag til en Fæstefløsningslov givet nogle værdifulde Bidrag til et Lovgivningsarbejde om Fæstelovgivningens Forbedring. Det er nu min Mening, at Regjeringen, saalænge Fæstet bestaaer, saalænge der viser sig at være Misbrug tilstede; og naar Regjeringen endog har opdaget saadanne, maa sørge for at raade Bod derpaa, samt at vi maae hjælpe den dertil. Jeg skal i saa Henseende slutte mig til, hvad det ærede Medlem for Odense Amts 3die Valgfreds (N. Andersen) udtalte, idet han ogsaa meente, at der mulig kunde være Grund til at tage under Overveelse, om der ikke burde træffes Bestemmelser til Betyggelse af Fæstevæsenets Udøvelse i dets oprindelig paatænkte Betydning. Da vindes der jo Tid til at faae en Afløsning, som fra alle Sider kan ventes at ville blive til Gæld for Fædrelandet; da er det ikke sagt, at den nuværende Regjering fastholder sin Anskuelse, eller at den fastholdes i sin Stilling; maaskee kunne Siderne være saaledes, at de senere kunne blive gunstigere for Afløsningen. Man har talt i denne Sag, som om Fæstevæsenet i Grunden var svundet ind til en Ubetydelighed, og at det egentlig talt ikke var værd at gjøre noget Væsen deraf. Først hørte vi, at der kun skulde være omtrent 6,600 Fæstegaarde tilbage, men siden vorede Antallet med et Par Tusinde, saaledes at det blev 8,000 og nogle Hundrede Gaarde (Modsigelse); 8,000 og nogle Hundrede Gaarde vare, saavidt jeg forstod den ærede Minister, ikke afløste endnu. Da Rigsdagen begyndte at virke her i Landet, var der omtrent 20,000 Fæstegaarde, og naar man sætter 8,000 mod 20,000, forekommer det mig dog, at det ikke er et saa ganske ubetydeligt Antal Fæstegaarde, her er Tale om, samt at det vistnok har en Betydning, saavel i politisk som i